

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

การพัฒนาระบบการจัดการขยะในครัวเรือน โดยการประเมินความต้องการจำเป็น
จากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตำบลท่าข้าม อำเภอสамพราน จังหวัดนครปฐม

The Development of Household Waste Management System Based on Needs Assessment
by Stakeholder in Thakam Sampran District , Nakhon Pathom Province

วัชรีย์ ชินวงศ์ (Watcharee Chinnawong) ¹สมโภช รติโอฬาร (Sompoch Ratoran)²

สิริรัตน์ สุวนิชย์เจริญ (Sirirat Suwanidcharoen) ³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพปัจจุบัน ปัญหา และรูปแบบการจัดการขยะในครัวเรือน (2) ความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน (3) พัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น วิจัยดำเนินการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ระยะดังนี้ ระยะที่ 1 ระยะก่อนการประเมินหรือระยะสำรวจ กลุ่มตัวอย่าง คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการจัดการขยะคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 15 คน ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อศึกษาสถานการณ์การจัดการขยะ วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาไปสร้างแบบสอบถามในระยะที่ 2 เป็นระยะประเมินความต้องการจำเป็นวิจัยเชิงปริมาณจากผู้แทนครัวเรือน จำนวน 350 คนสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ใช้แบบสอบถามมีค่าความเที่ยงเฉลี่ย เท่ากับ 0.74 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นด้วยสถิติดัชนีความต้องการจำเป็น นำผลที่ได้จากการศึกษาประชุมกลุ่มในระยะที่ 3 (กลุ่มเดียวกับระยะที่ 1) เพื่อจัดระบบการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ผลการศึกษาในระยะที่ 1 พบว่า อบต.ท่าข้ามเก็บขยะเอง โดยจ้างเอกชนกำจัด ถึงขยะไม่มีฝาปิด ทำให้มีสุนัขคุ้ยขยะมี ปัญหาขยะตกค้าง รถเข้าจอดเก็บไม่ได้ เนื่องรถจอดกีดขวางถนนบางจุดขยะล้นถังเนื่องจากผู้ไม่ชำระค่าธรรมเนียมนำขยะมาทิ้งถึงเพื่อนบ้าน พบขยะที่รถจัดเก็บขยะไม่สามารถเก็บได้ เช่น ที่นอน เฟอร์นิเจอร์ กิ่งไม้ เจ้าหน้าที่คัดแยกขยะขณะจัดเก็บ ทำให้การจราจรติดขัด น้ำขยะรั่วไหล มีถุงขยะห้อยท้ายรถเสี่ยงตกหล่น หรือเฉี่ยวชน ประชาชนไม่มีการคัดแยกขยะ ถึงแม้ถึง ขยะเศษแก้วของมีคม ขยะติดเชื้อไม่มีการปกปิดก่อนทิ้ง ผลการศึกษาในระยะที่ 2 พบว่าความต้องการจำเป็นในการจัดการขยะมูลฝอยที่ต้องการให้แก้ไข ได้แก่ สุนัขคุ้ยขยะถึงขยะ การทิ้งขยะที่รกร้างว่างเปล่า การให้ความร่วมมือในการชำระค่าธรรมเนียม ด้านระบบการจัดการขยะของเจ้าหน้าที่ ประชาชนไม่ต้องการให้ เจ้าหน้าที่คัดแยกขยะ ณ จุดทิ้ง ไม่ให้เจ้าหน้าที่ยื่นห้อยโหนท้ายรถ ให้เจ้าหน้าที่สวมอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล ขณะปฏิบัติงานด้านการจัดการขยะของประชาชน ต้องการให้แก้ไขการทิ้งขยะประเภท กิ่งไม้ เศษหิน เฟอร์นิเจอร์ข้างถนนแก่ไขการทิ้งขยะลงในถังเพื่อนบ้าน การทิ้งเศษแก้ว ของมีคม ขยะติดเชื้อ ให้ใส่ภาชนะปกปิด เมื่อนำผลจากการศึกษาในระยะที่ 2 มาประชุมกลุ่มตามการศึกษาในระยะที่ 3 ที่ประชุมได้เสนอแนวทางการจัดระบบการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยให้ อบต.ท่าข้าม จัดเตรียมทรัพยากรตามความต้องการของประชาชนตำบลท่าข้ามได้แก่ รถเก็บขยะขนาดเล็ก,รถบรรทุก ถึงขยะแยกประเภทมีฝาปิด การให้ความรู้ประชาชน แนวทาง 3Rs การทำปุ๋ยหมักชีวภาพ และการจัดกิจกรรมรณรงค์ในพื้นที่ได้แก่ ถนนปลอดถังขยะ ธนาคารขยะ การพัฒนารักษาความสะอาดในชุมชน เก็บค่าธรรมเนียมทุกหลังคาเรือน

คำสำคัญ ความต้องการจำเป็น ระบบการจัดการขยะมูลฝอย รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน

¹นักศึกษาลัทธิสุทธสาธนาธรรมมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช maldiv_07@windowlive.com

²รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ratiosom@hotmail.com

³ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราชsiriratsu@hotmail.com

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

Abstract

This research has a propose for studying (1) The present condition problem and aspect of managing waste in household. (2) necessary needed is followed by opinion of population of Tambol Tha Kham in managing waste in household. (3) Developing the direction of managing waste in household which relate to necessary needed .The process of researching has three stages. **First stage** is before the assessment or stage of finding representative sample who gain and loss benefit in managing waste. By selecting 15 specific people doing In-depth interviews for studying the situation of managing waste .Analysis the information in content to create questionnaires in **Second stage**. This stage assesses the necessary needed to be quantity from the household representative for 350 people by random. Use questionnaire which average of reliability is 0.74 and then analyze necessary needed with necessary needed statistics index. PNI **Third stage** is waste management plan in Tambol Thakam Sampran District. Study found that **Stage1** The situation of managing waste; Sub district Administrative Organization (SAO) did by themselves and employed private company to clean up but the bins do not have a cover that the dog would be able to rummage garbage that problems lead to some waste was left behind. Garbage truck cannot access some place according to many cars obstruct the path. Some place has waste over the bin because the people who hadn't paid for the service taking waste in neighborhood bin. Some garbage couldn't been taken because it's too big; for example bed, furniture, branches. The traffic was jammed when the garbage truck was stopping by. Waste water dropped from the waste. Garbage bags were hanging behind the truck that may fall down or hit something. People don't distinguish type of waste. Some people don't drop waste in the bin. Broken glass, sharpen things, Infectious waste were not concealed. **Stage 2** necessary needed in present management situation which have to find solution are dogs rummage garbage, drop waste in improper places, be collaborate in service charge, the waste management of personnel. Villagers don't want the personnel to distinguish type of waste at the left place. Prohibit personnel to hold the pole in back of the truck. Personnel wear a proper protect clothes during the duty. And for the villagers we want them not to leave some type of waste; for instance branches, rock, furniture. Not to drop garbage into neighborhood bin. Broken glass, sharpen things, Infectious waste should be concealed. **Stage 3** Guideline for managing the waste in household. Sub district Administrative Organization (SAO) should prepare resource from Tha Kham villagers needed; for example mini garbage truck, garbage truck which has distinguish bin with cover. Giving information to villagers was followed by 3Rs.Do Bio-fertilizer. Arrangement activities for villagers; For example, The path without waste, waste bank, improving the cleanness in community. Taking service charge in every house.

Keywords: Necessary needed, Waste management, System of managing waste in household

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

บทนำ

การบริหารจัดการขยะมูลฝอยบริหารบ้านเมืองต้องจัดทำให้ประชาชนในทุกประเทศ ทั้งในประเทศรายได้น้อย และประเทศรายได้ปานกลาง เพราะหากจัดการปัญหาขยะไม่ดี ก็ส่งผลกระทบต่อสุขภาพคน สิ่งแวดล้อมของเมืองและของโลก ประเทศไทยเป็นประเทศกำลังพัฒนาทั้งด้านเศรษฐกิจ วัฒนธรรม สภาพอากาศ และแหล่งพลังงาน ปัญหาสำคัญในปัจจุบันคือปัญหาขยะและนับว่าเป็นปัญหาที่อยู่คู่กับสังคมไทยมายาวนานจากผล การสำรวจปริมาณขยะที่เกิดขึ้นทั่วประเทศ ปี พ.ศ.2556 พบว่ามีขยะมากถึง 26.77 ล้านตัน ซึ่งเพิ่มขึ้นจากปีที่ผ่านมา ถึง 2 ล้านตัน จังหวัดนครปฐมมีพื้นที่ประมาณ 2,168 ตารางกิโลเมตร จำนวนประชากรไม่รวมประชากรแฝง ประมาณ 884,184 คน มีปริมาณขยะเกิดขึ้นในปีพ.ศ.2556 ทั้งหมด 348,822 ตันต่อปีหรือ 955.68 ตันต่อวันมี อัตราการผลิตขยะเฉลี่ย 1.08 กิโลกรัมต่อคนต่อสำหรับปริมาณขยะสะสม ณ สถานที่กำจัดขยะของจังหวัดนครปฐม มีปริมาณ 340,585 ตันซึ่งจังหวัดนครปฐมถูกจัดเป็นจังหวัดที่มีวิกฤตการจัดการขยะลำดับที่ 37 และเป็นจังหวัดที่มี ปริมาณขยะสะสมเป็นลำดับที่ 19 ของประเทศไทย เป็น 1 ใน 6 จังหวัดที่ถูกกำหนดในแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหามลพิษ ในพื้นที่วิกฤตมีขยะตกค้างสะสมระยะเร่งด่วน 6 เดือนเนื่องจากไม่มีการบริหารจัดการที่เหมาะสมทำให้มีปริมาณขยะที่ ตกค้างสะสมอยู่เป็นจำนวนมาก ปัญหาวิกฤตการจัดการขยะเป็นปัญหาสำคัญที่รัฐบาล ซึ่งนำโดยคณะรักษาความ สงบแห่งชาติ (คสช.) กำหนดให้เป็นวาระแห่งชาติและได้มีมติเห็นชอบแผนการจัดการขยะและของเสียอันตรายซึ่งมี ขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอนได้แก่ 1. การจัดการขยะตกค้างสะสมในสถานที่กำจัดขยะในพื้นที่วิกฤตซึ่งเป็นขยะเก่า 2. การสร้างรูปแบบการจัดการขยะและของเสียอันตรายซึ่งเป็นขยะใหม่ 3. วางระเบียบมาตรการบริหารจัดการขยะ และของเสียอันตราย 4. สร้างวินัยของคนในชาติมุ่งสู่การจัดการที่ยั่งยืน ตำบลท่าข้ามอำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ปัจจุบันมีปริมาณขยะมูลฝอยถึง 18-21 ตันต่อวัน เฉลี่ยคนละ 1.36 กิโลกรัมต่อวัน ร้อยละ 60 เป็นขยะอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร เศษผัก ผลไม้กิ่งไม้ ซึ่งเป็นขยะที่ย่อยสลายได้ง่าย รองลงมาเป็นขยะรีไซเคิลประมาณร้อยละ 25 ร้อยละ 15 เป็นขยะทั่วไปและขยะอันตราย ปริมาณขยะมูลฝอยเหล่านี้เป็นปัญหาอันดับหนึ่งของตำบลท่าข้าม และมีกา รร้องเรียนจากประชาชนบ่อยครั้ง หากขาดการบริหารจัดการที่ดี จะส่งผลกระทบต่อสุขภาพของประชาชนหลาย ประการ เช่น โรคระบบทางเดินอาหาร โรคจากการติดเชื้อ โรคภูมิแพ้โรคมะเร็ง เป็นต้น“ การประเมินความ ต้องการจำเป็น ”เป็นกระบวนการที่เป็นระบบซึ่งใช้เพื่อกำหนดความแตกต่างระหว่างสภาพที่มุ่งหวังกับสภาพที่ เป็นอยู่จริง จากนั้นมีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความแตกต่างนั้น แล้วเลือกความต้องการจำเป็นมาแก้ไข การวิจัยประเมินความต้องการจำเป็นมีประโยชน์อย่างมากในการทำให้การวางแผนมีทิศทาง เป็นไปได้ และมีโอกาส เกิดสัมฤทธิ์ผลตามที่มุ่งหวัง การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการศึกษาความต้องการจำเป็น เพื่อใช้ในการจัดระบบการ จัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยระบบการจัดการขยะมูลฝอยในตำบลท่าข้ามนั้นได้จำแนกเป็น 4 ด้าน ตามแนวคิดของ พัชร หอวิจิตร (2529) อันประกอบด้วย การทิ้งขยะมูลฝอย การจัดการมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด การเก็บรวบรวมขนส่ง และ การกำจัดขั้นสุดท้าย โดยนำความต้องการของชุมชนที่มีต่อการจัดการขยะมูลฝอยที่ ชุมชนอยากได้เป็นตัวตั้ง (สิ่งที่ควรจะเป็น) ไปวิเคราะห์เปรียบเทียบกับการจัดการขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจริง (สิ่งที่ เป็นอยู่) ซึ่งจะพบ ความแตกต่างที่ต้องการพัฒนาว่าจริง ๆ แล้วคุณลักษณะตามที่ชุมชนต้องการจริงหรือไม่สิ่งใดที่ ขาดไป และควรพัฒนาอะไร ซึ่งจะต้องนำสิ่งต้องการจำเป็นที่สำคัญไปกำหนดไว้ในแผนพัฒนาขององค์การบริหาร ส่วนตำบลท่าข้าม ซึ่งการได้มาของข้อมูลจำเป็นต้องอาศัยข้อมูลที่เชื่อถือได้ว่าปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6 The 6th STOU National Research Conference

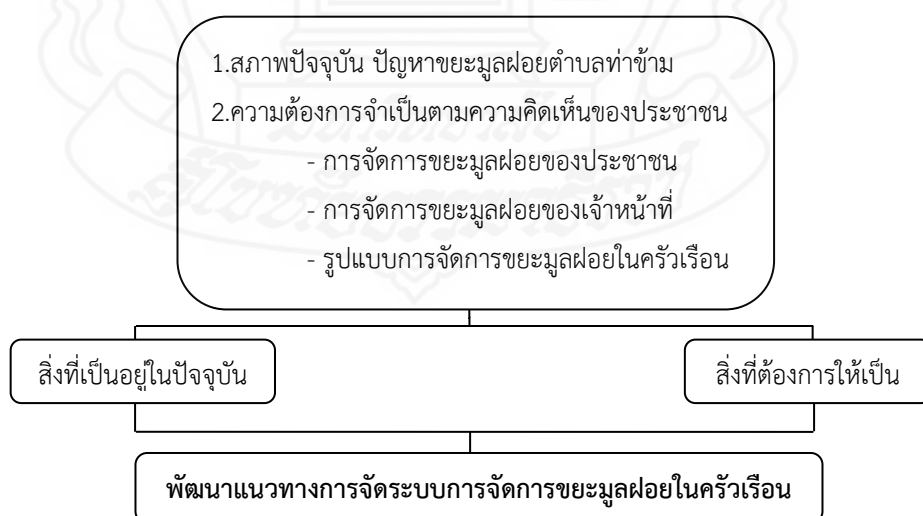
แท้จริงนั้นคืออะไรถ้าเกิดการตัดสินใจที่ ผิดพลาดนั้นย่อมหมายถึงการสูญเสียทั้งในด้านงบประมาณเวลาและอาจไม่ตรงกับความต้องการของประชาชน

ดังนั้นเพื่อให้การจัดระบบการจัดการขยะมูลฝอยขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามตอบสนองความต้องการจำเป็นของประชาชนอย่างโปร่งใสยุติธรรมและสอดคล้องกับความเป็นจริง และอาศัยการมีส่วนร่วมของประชาชนในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ การวิจัยการจัดระบบการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน โดยอาศัยทฤษฎีการประเมินความต้องการจำเป็นจึงเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้การดำเนินงานเป็นไปในทิศทางที่ต้องการ และเป็นกลไกสำคัญที่ทำให้ทราบว่าปัญหาหรือความต้องการจำเป็นที่แท้จริงนั้นคืออะไรซึ่งจะช่วยให้การตัดสินใจและการวางแผนการดำเนินงานจัดการขยะเกิดประสิทธิภาพ และประสิทธิผล จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาความต้องการจำเป็นในการจัดการขยะของประชาชน ในเขตองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม นำไปสู่การวางแผนให้บริการสาธารณะด้านการจัดการขยะมูลฝอยตรงกับความต้องการของประชาชนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน
3. เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางการจัดระบบการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น

กรอบแนวคิดการวิจัย

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยครั้งนี้แบ่งเป็น 3 ระยะดังนี้ ระยะที่ 1 ระยะก่อนการประเมินหรือระยะสำรวจกลุ่มตัวอย่าง คือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียด้านการจัดการขยะมูลฝอยตำบลท่าข้าม คัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง จำนวน 15 คน มาจาก กลุ่มตัวแทนประชาชน (6หมู่บ้าน) จำนวน 6 คน กลุ่มผู้บริหารท้องถิ่น จำนวน 2 คน กลุ่มสมาชิกสภาท้องถิ่นจำนวน 2 คน กลุ่มพนักงานส่วนตำบล จำนวน 2 คน กลุ่มผู้ปฏิบัติงานเก็บขนขยะมูลฝอย จำนวน 3 คน ทำการสัมภาษณ์เชิงลึก ศึกษาสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอย วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา นำข้อมูลไปสร้างแบบสอบถามในระยะที่ 2 ประเมินความต้องการจำเป็นเป็นวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยในระยะนี้เป็นเจ้าบ้านหรือตัวแทนเจ้าบ้านตามเลขที่บ้านทั้ง 6 หมู่บ้าน จากทะเบียนราษฎร์ขององค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม หาขนาดกลุ่มตัวอย่างจากสูตรของทาโรยามาเน่ (Yamane, Taro) ที่มีความคลาดเคลื่อน $(e) \pm 5\%$ ได้จำนวนตัวอย่าง 350 ครั้วเรือน สุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญ ใช้แบบสอบถามประกอบด้วย 5 ส่วนคือ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้แทนครัวเรือน 2) วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย 3) ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบัน 4) การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน ซึ่งตรวจสอบความตรงโดย ผู้เชี่ยวชาญและมีความเที่ยงเฉลี่ย 0.74 วิเคราะห์ความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของประชาชน ด้วยสถิติดัชนีความต้องการจำเป็น PNI ส่วนที่ 5) รูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย วิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ ค่าเฉลี่ย

$$PNIModified = \frac{I - D}{D}$$

เมื่อ	PNI modified	หมายถึง ดัชนีการจัดเรียงลำดับความสำคัญของความต้องการจำเป็น
	I	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่ควรจะเป็น
	D	หมายถึง ค่าเฉลี่ยของสภาพที่เป็นอยู่
	PNI มีค่าเป็น +	หมายถึง มีความต้องการจำเป็นในการดำเนินการเพราะสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันยังอยู่ในระดับที่ต่ำกว่าสิ่งที่ต้องการจะให้
	PNI มีค่าเป็น 0	หมายถึง ไม่มีความต้องการจำเป็นในการดำเนินการ สิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน กับสิ่งที่ต้องการจะให้ มีค่าเท่ากัน
	PNI มีค่าเป็น -	หมายถึง ไม่ต้องการดำเนินการ เพราะสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันอยู่ในระดับที่ดีมากกว่าสิ่งที่ต้องการจะให้

นำผลการวิเคราะห์ในระยะที่ 2 ประชุมกลุ่มในระยะที่ 3 (เป้าหมายกลุ่มเดียวกับระยะที่ 1) เพื่อพัฒนาแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยในตำบลท่าข้าม

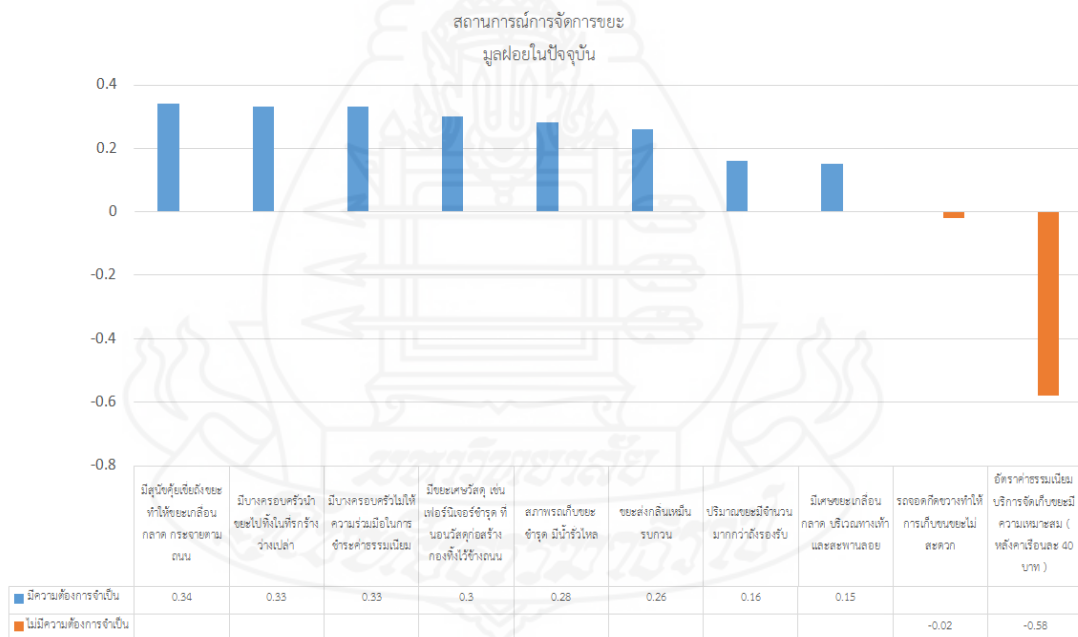
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6 The 6th STOU National Research Conference

ผลการวิจัย

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา และรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ตำบลท่าข้าม อำเภอสามปราชญ์ จังหวัดนครปฐม

1.1 ข้อมูลส่วนบุคคล จำนวนสมาชิกในครัวเรือนของกลุ่มตัวอย่างพบว่า ส่วนใหญ่มีสมาชิกในครัวเรือนจำนวน 4-6 คน เฉลี่ยร้อยละ 52.0 ประชาชนส่วนใหญ่อยู่อาศัยในพื้นที่มากกว่า 10 ปี ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 76.7 ลักษณะที่อยู่อาศัยของประชาชนเป็นบ้านของตนเองพักอาศัยอย่างเดี่ยวค่าเฉลี่ยร้อยละ 70.9 ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นจากครัวเรือนวันละ 1 กิโลกรัม ร้อยละ 23.8 รองลงมาเป็น 2 กิโลกรัมต่อวัน ร้อยละ 23.00 ขยะส่วนใหญ่เป็นขยะเปียก เศษอาหารร้อยละ 66.3 ส่วนใหญ่มีถึงขยะไว้รองรับมูลฝอยหน้าบ้านค่าเฉลี่ยร้อยละ 94.4 วิธีการกำจัดขยะที่เกิดจากครัวเรือนที่ไม่มีถึงขยะประชาชนกำจัดโดยฝากทิ้งขยะกับเพื่อนบ้านเฉลี่ยร้อยละ 70.6 รูปแบบการคัดแยกขยะมูลฝอยของครัวเรือนพบว่าประชาชน มีการคัดแยกเฉพาะขยะที่ขายได้ หรือขยะรีไซเคิล ค่าเฉลี่ยร้อยละ 59.2

1.2 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์การจัดการขยะในปัจจุบัน

แผนภูมิที่ 1 ลำดับความต้องการจำเป็นในการแก้ไขปรับปรุงการจัดการขยะ ด้านสถานการณ์การจัดการขยะมูลฝอยในปัจจุบัน

จากแผนภูมิที่ 1 พบว่าประชาชนมีความต้องการจำเป็นในเรื่องสุนัขเลี้ยงขยะ ทำให้ขยะเคลื่อนกลาดกระจายตามถนนมากที่สุด PNI เท่ากับ 0.34 รองลงมาเป็นเรื่องการไม่ให้ความร่วมมือในการชำระค่าธรรมเนียมและการนำขยะไปทิ้งในตรอกข้างทางเปล่า PNI เท่ากันคือ 0.33 ส่วนสถานการณ์การจัดการขยะที่ประชาชนเห็นว่าดีอยู่

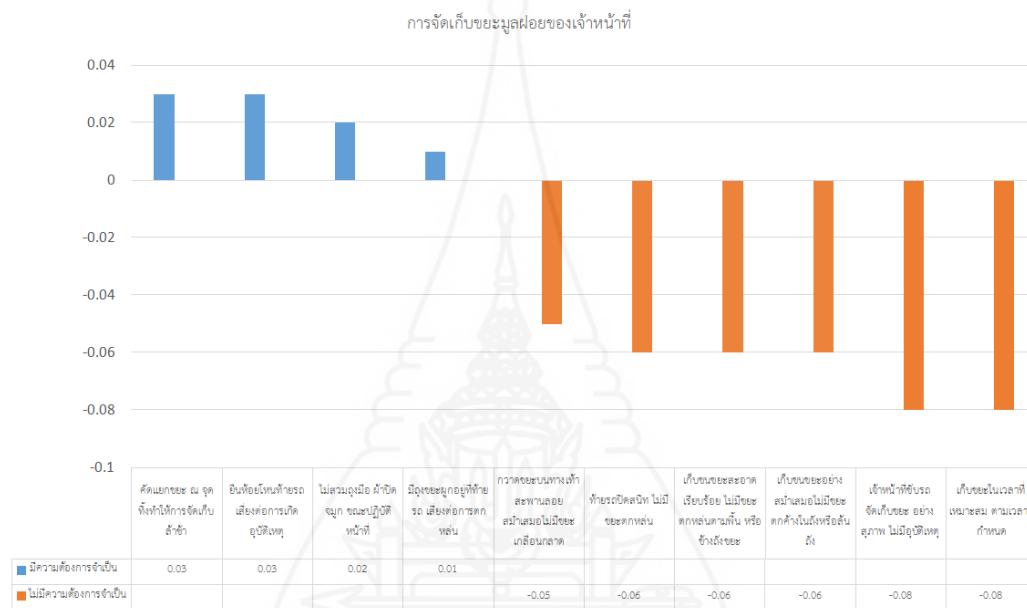
การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

แล้ว ไม่ต้องปรับปรุงคือ รถจอดกีดขวางทำให้การเก็บขยะไม่สะดวก PNI เท่ากับ - 0.02 และเรื่องความเหมาะสมของอัตราค่าธรรมเนียมบริการจัดเก็บขยะ PNI เท่ากับ - 0.58

2. ความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน

2.1 การจัดการขยะมูลฝอยของเจ้าหน้าที่

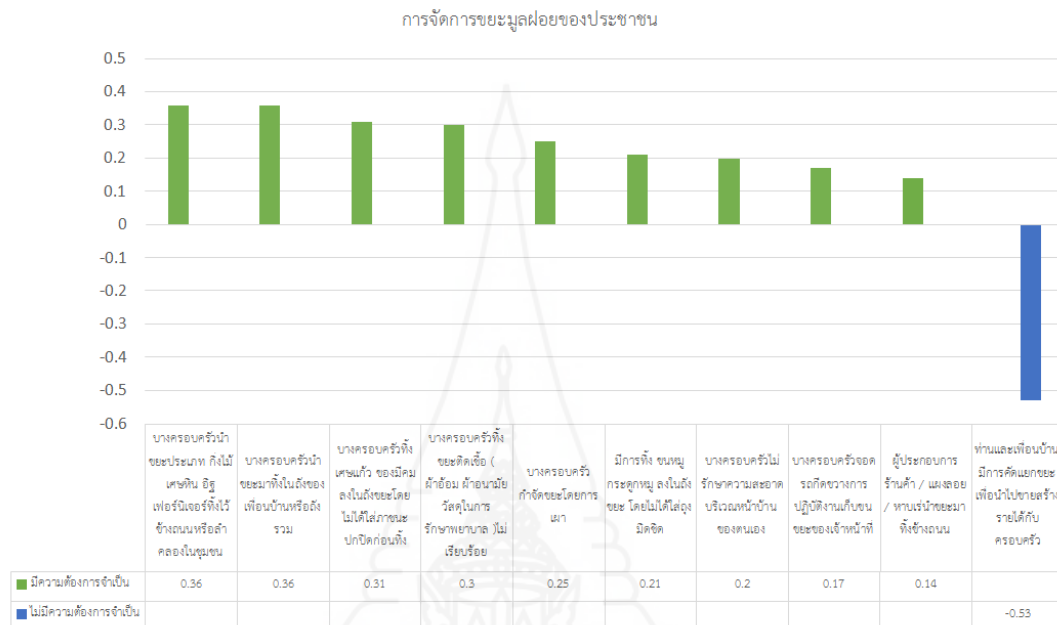
แผนภูมิที่ 2 ลำดับความต้องการจำเป็นในการแก้ไขปรับปรุงการจัดการขยะ ด้านการจัดการขยะมูลฝอยของเจ้าหน้าที่

แผนภูมิที่ 2 พบว่าประชาชนมีความต้องการจำเป็นในการแก้ไขปัญหาตามลำดับดังนี้ลำดับที่ 1 เจ้าหน้าที่ได้ทำการคัดแยกขยะ ณ จุดทิ้งทำให้การจัดเก็บลำบาก การจราจรติดขัดและ เจ้าหน้าที่เก็บขยะ ยื่นท่อโยนท้ายรถเสี่ยงต่อการเกิดอุบัติเหตุค่า PNI เท่ากันคือ 0.03 รองลงมาเป็นเรื่องเจ้าหน้าที่ไม่สวมถุงมือ ผ้าปิดจมูก ผ้ากันเปื้อนขณะปฏิบัติหน้าที่และ การมีถุงขยะผูกอยู่ที่ท้ายรถ เสี่ยงตกหล่นหรือเฉี่ยวชนค่า PNI เท่ากับ 0.2 และ 0.1 ตามลำดับ ส่วนด้านอื่น ๆ ประชาชนเห็นว่าการจัดการขยะของเจ้าหน้าที่ดีอยู่แล้ว ไม่ต้องปรับปรุง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6
The 6th STOU National Research Conference

2.2 การจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

แผนภูมิที่ 3 ลำดับความต้องการจำเป็นในการแก้ไขปรับปรุงการจัดการขยะ ด้านการจัดการขยะมูลฝอยของประชาชน

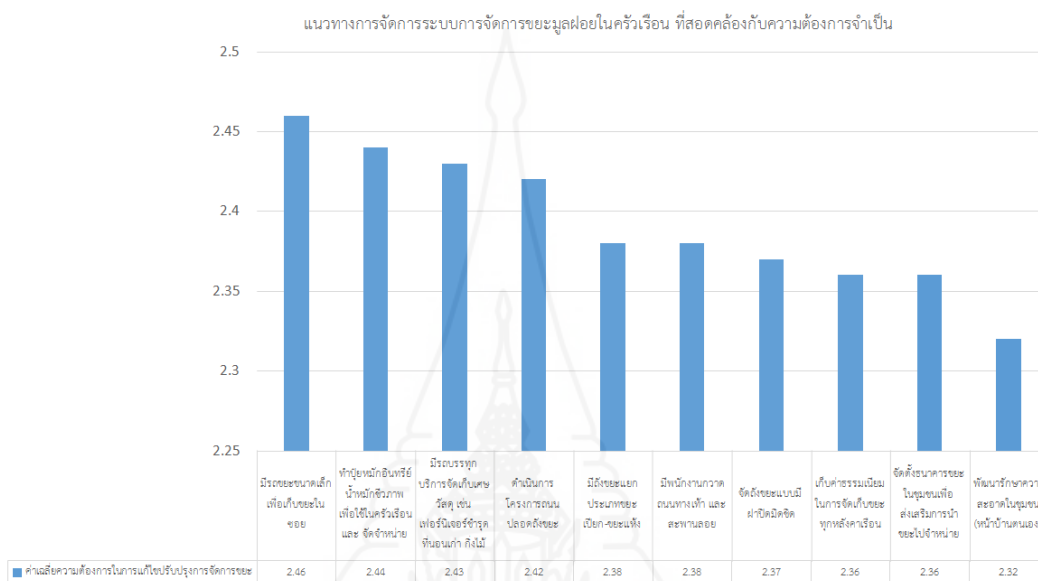
จากแผนภูมิที่ 3 พบว่าประชาชนมีความต้องการจำเป็นในการแก้ไขปัญหามากที่สุดคือ เรื่องการนำขยะมูลฝอยประเภท กิ่งไม้ เศษหิน อิฐ เฟอร์นิเจอร์ทิ้งไว้ข้างถนน หรือลำคลองในชุมชนและเรื่องการนำขยะมาทิ้งในถังของเพื่อนบ้านหรือถังรวมค่า PNI เท่ากันคือ 0.36 รองลงมาเป็นเรื่องการทิ้งเศษแก้ว ขอมมีคมลงในถังขยะโดยไม่ใส่ภาชนะปกปิดก่อนทิ้ง และ เรื่องการทิ้งขยะติดเชื้อ (ผ้าอ้อม ผ้าอนามัย วัสดุในการรักษาพยาบาล) ไม่เรียบร้อย ค่า PNI เท่ากับ 0.31 และ 0.30 ตามลำดับ ส่วนเรื่องการคัดแยกขยะเพื่อนำไปขายสร้างรายได้ให้กับครอบครัวประชาชนเห็นว่าการจัดการขยะของประชาชนด้านนี้คืออยู่แล้วไม่ต้องปรับปรุง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

3. แนวทางการจัดระบบการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็น

แผนภูมิที่ 4 ค่าเฉลี่ยความต้องการในการแก้ไขปรับปรุงการจัดการขยะ ด้านรูปแบบการจัดการขยะ

จากแผนภูมิที่ 4 ค่าเฉลี่ยความต้องการในการแก้ไขปรับปรุงการจัดการขยะ ด้านรูปแบบการจัดการขยะมูลฝอย ในภาพรวมของตำบลท่าข้ามพบว่าประชาชนมีความต้องการ 3 อันดับแรกได้แก่มีรถขยะขนาดเล็ก เพื่อเก็บขยะในซอย ทำปุ๋ยหมักอินทรีย์น้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ในครัวเรือน และ จัดจำหน่ายและ มีรถบรรทุก บริการจัดเก็บเศษวัสดุ เช่นเฟอร์นิเจอร์ชำรุด ที่นอนเก่า กิ่งไม้ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.46, 2.44 และ 2.43 ตามลำดับส่วนการพัฒนาการรักษาความสะอาดในชุมชน (หน้าบ้านตนเอง) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด เท่ากับ 2.32

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลตามแผนภูมิที่ 1 ถึงแผนภูมิที่ 4 มานำเสนอในที่ประชุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามขั้นตอนการวิจัยในระยะที่ 3 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ที่ประชุมมีข้อเสนอแนะในการจัดระบบการจัดการมูลฝอยสำหรับตำบลท่าข้าม จำแนกเป็น 4 ด้าน ตามแนวคิดของ พชร หอวิชิต (2529) ดังนี้

3.1 การทิ้งขยะมูลฝอย ประชาชนต้องให้ความร่วมมือนำขยะที่ใช้ประโยชน์ได้กลับมาใช้อีกใช้ซ้ำหลายๆ ครั้งและร่วมกันคัดแยกขยะก่อนนำทิ้งคัดแยกขยะโดยเฉพาะขยะอินทรีย์ที่ย่อยสลายได้ ควรทำเป็นปุ๋ยหมักเพื่อใช้ในครัวเรือนหรือจำหน่ายสร้างรายได้ให้ครอบครัวรวมถึงคัดปริมาณขยะจากครัวเรือนขยะประเภทเศษแก้วของมีคม ขยะติดเชื้อควรใส่ถุงมิดชิดก่อนทิ้งลงถัง ประชาชนควรให้ความร่วมมือในการชำระค่าธรรมเนียม ควรแก้ไขข้อบัญญัติองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม เรื่องอัตราค่าธรรมเนียมจัดเก็บขยะ จากเดิมเก็บค่าธรรมเนียมเฉพาะผู้มาขอรับบริการ เป็นจัดเก็บทุกหลังคาเรือน การตั้งธนาคารขยะในโรงเรียนเป็นพื้นที่นำร่องที่ดีสำหรับการปลูกฝัง

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6 The 6th STOU National Research Conference

จิตสำนึกแก่เยาวชน เศรษฐกิจ ปูน ควรหาผู้ต้องการนำขยะเศษวัสดุไปถมที่ดิน การสื่อสารกับแรงงานต่างด้าวเพื่อขอความร่วมมือในการทิ้งขยะให้เป็นระเบียบ

3.2 การจัดการมูลฝอย ณ แหล่งกำเนิด การปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ให้ดำเนินการจัดจ้างเหมาบุคคล เข้าดำเนินการกวาดขยะบนถนนสะพานลอย และทางเท้าสาธารณะสายต่างๆ สนับสนุนให้ชุมชนดูแลทัศนียภาพด้านสิ่งแวดล้อมของตนเอง ให้เกิดความสวยงามมรดกทำความสะอาดตำบลร่วมกันสร้างแรงจูงใจโดยการประกวดบ้านสะอาด ควรจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการลดปริมาณขยะอินทรีย์เป็นอันดับแรก เนื่องจากขยะอินทรีย์มีปริมาณมากถึงร้อยละ 60 ของปริมาณขยะทั้งหมด

3.3 การเก็บรวบรวมขนส่ง ต้องกำชับเจ้าหน้าที่ให้คัดแยกขยะหลังจากจัดเก็บเรียบร้อยแล้ว ไม่ยื่นห้อย โหนท้ายรถ สวมอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วนบุคคล จากขยะขณะปฏิบัติงานทุกครั้ง ไม่ผูกถุงขยะที่ท้ายรถ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามจะต้องจัดเตรียมภาชนะและรถสำหรับเก็บรวบรวมขยะมูลฝอยตามข้อกำหนดดังต่อไปนี้

3.3.1 ภาชนะสำหรับรองรับขยะมูลฝอยมีการจัดวางถังขยะมีฝาปิดมิดชิดจัดวางถังขยะแยกประเภทวางถังขยะตามจุดต่างๆ ที่เหมาะสม

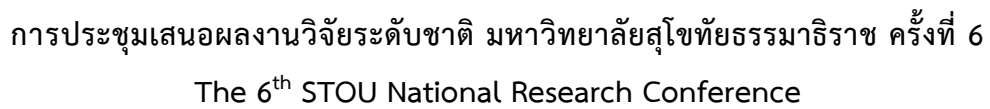
3.3.2 ดำเนินการถนนปลอดถังขยะในพื้นที่นำร่องโดยรวบรวมขยะใส่ถุงวางไว้หน้าบ้านองค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามจะส่งรถและเจ้าหน้าที่ออกไปเก็บขยะมูลฝอยตามสถานที่ต่างๆ หรือให้เจ้าของนำขยะมูลฝอยจากที่อยู่อาศัยของตนมาใส่ถังรถเก็บขนขยะมูลฝอยตามเวลาที่เก็บขนไม่มีการจัดวางภาชนะไว้สำหรับรองรับมูลฝอย มีการประชาสัมพันธ์วันและเวลาการจัดเก็บขยะอย่างชัดเจน และจัดเก็บขยะตรงเวลา

3.3.3 นำถังรองรับขยะมูลฝอยไปตั้งไว้ตามถนนสายต่างๆ และบริเวณที่มีขยะมูลฝอยเป็นจำนวนมากเช่นหมู่บ้านจัดสรรตลาดสดและย่านชุมชนเพื่อให้ประชาชนที่ผ่านไปมาหรือผู้อยู่ใกล้เคียงนำขยะมูลฝอยมาใส่ถังรองรับเมื่อถึงรองรับมูลฝอยเต็มก็จะมีรถมาเก็บขยะมูลฝอยนั้นไปกำจัดทั้งนี้ต้องกำชับให้เจ้าหน้าที่เก็บขนขยะให้สะอาดเรียบร้อยและเก็บขนขยะให้ตรงตามวันเวลาที่กำหนดอย่างเคร่งครัดนอกจากนี้หลังจากเก็บขนเจ้าหน้าที่ควรมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทำการทิ้งที่บ่อขยะ

3.3.4 องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้ามจัดเตรียมรถสำหรับเก็บขยะ เช่น รถขยะขนาดเล็กเก็บขยะในพื้นที่ถนนแคบ รถบรรทุกเพื่อจัดเก็บขยะประเภทเศษวัสดุ เฟอร์นิเจอร์ เป็นต้น

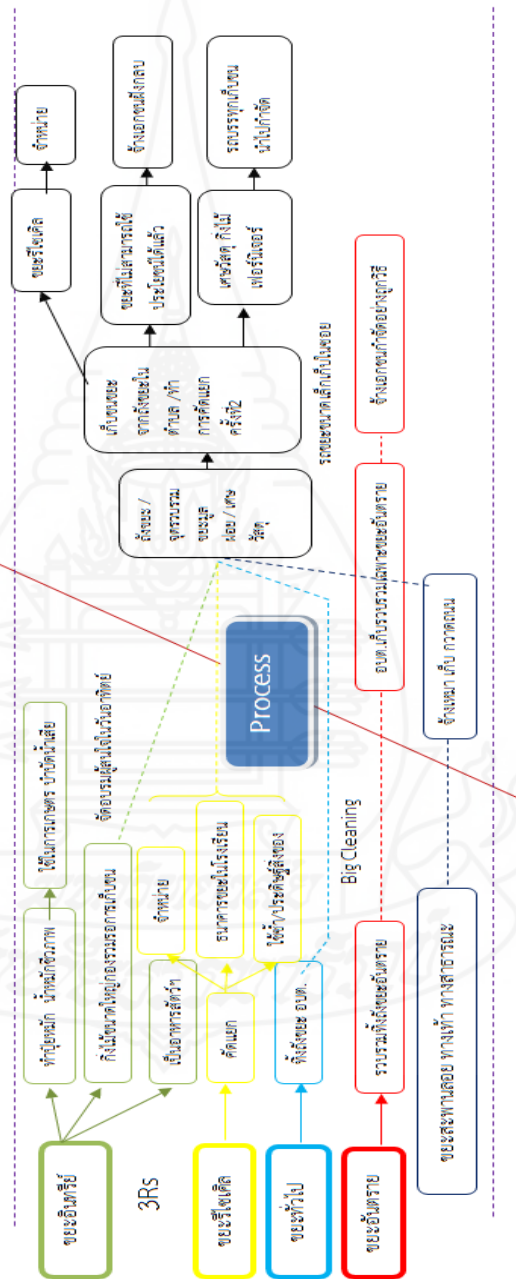
3.4 การจัดขั้นสุดท้าย เจ้าหน้าที่ควรมีการคัดแยกขยะมูลฝอยก่อนทำการทิ้งให้เอกชนกำจัดโดยวิธีการฝังกลบในสถานที่ทิ้งขยะมูลฝอยของบริษัทเอกชน และให้ดำเนินการทำปุ๋ยหมักอินทรีย์เพื่อรองรับขยะเปียกที่มีการรณรงค์คัดแยกขยะในชุมชนโดยให้มีกิจกรรมอบรมในวันอาทิตย์ เพื่อให้ประชาชนที่สนใจเข้าร่วมกิจกรรมและนำความรู้ที่ได้รับไปทำน้ำหมักชีวภาพเพื่อใช้ในครัวเรือนหรือจำหน่ายต่อไป

โดยสรุป การจัดระบบการจัดการขยะในครัวเรือน จากการประเมินความต้องการจำเป็น ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราณ จังหวัดนครปฐมจำเป็นต้องใช้กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างประชาชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และใช้กระบวนการ PDCA ในทุกขั้นตอนการปฏิบัติเพื่อให้การจัดการขยะในครัวเรือนมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลดังภาพที่ 1

- ผู้มีทัศนคติแบบอดทนอดกลั้น
- ผู้มีชัยชนะทางจิตใจ
- เจ้าหน้าที่ที่มีความปลอดภัยในการปฏิบัติงาน
- ลดความถี่ในการจับผิด
- ระเบียบแบบแผนที่ต้องกำจัดต้องลดความจำเป็นในการจัดการด้วย

- ผู้ให้ที่มีชื่อเสียงออกหาเงินก็กองขยะข้างถนน
- รายได้เกือบครึ่งหนึ่งมาจากรายขายขยะ
- ขยะอันตรายได้กำจัดอย่างถูกต้อง
- ประชาชนมีส่วนร่วมในการรักษาความสะอาด
- มีนโยบาย / EM ใช้ในการเกษตรบ้างบ้างแล้ว

อบต.ท่าข้าม

- วัสดุในการจัดเก็บขยะพร้อม เช่น ถุงมือ ฝาปิดถัง รong แก้วน้ำ
- ถังจัดเก็บขยะ, รถบรรทุกขนาดเล็ก, รถเก็บขยะขนาดเล็กเก็บขยะในซอย
- มีบุคลากรมาปฏิบัติงานพอเพียง มีความสามารถในปฏิบัติงาน
- อุปกรณ์และเครื่องมือในการบริหารจัดการขยะ, การจัดเก็บค่าธรรมเนียมมีความเหมาะสม
- มีหน่วยงานรับผิดชอบด้านการจัดการขยะชัดเจน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษา การพัฒนาระบบการจัดการขยะในครัวเรือน โดยการประเมินความต้องการจำเป็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ตำบลท่าข้าม อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐมมีประเด็นของผลการศึกษานำมาอภิปรายตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยในครั้งนี้นี้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบัน ปัญหา และรูปแบบการจัดการขยะในครัวเรือน

สภาพปัจจุบัน อบต.ท่าข้ามได้ดำเนินการเก็บขนขยะเองและจ้างเหมาเอกชนกำจัดขยะ โดยมีถังขยะ 200 ลิตรไม่มีฝาปิด ให้แก่ผู้มาขอรับบริการมีรถจัดเก็บขยะ 3 คัน จัดเก็บ 3 เส้นทาง ปริมาณขยะเฉลี่ย 21 ตัน ต่อวัน รายจ่ายในการกำจัดขยะมากกว่ารายรับปีละประมาณ 3 ล้านบาทขยะส่วนใหญ่เป็นขยะเปียกร้อยละ 66.3 ตรงกับผลการศึกษาของ ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ (2555) ที่ได้ศึกษาปริมาณขยะจากครัวเรือนในตำบลสวนหลวง พบว่าขยะส่วนใหญ่เป็นขยะเปียกถึงร้อยละ 85.3 สภาพปัญหาพบสุนัขเหี้ยถึงขยะ ทำให้ขยะเกลื่อนกลาด ซึ่งประชาชนต้องการให้แก้ไขปัญหานี้มากที่สุด ในส่วนประชาชนที่ไม่ชำระค่าธรรมเนียม จะนำขยะไปทิ้งในถังของเพื่อนบ้าน หรือในที่รกร้างว่างเปล่านอกจากนี้ยังพบที่นอนเฟอร์นิเจอร์ตามไหล่ทาง รถขยะไม่สามารถทำการจัดเก็บให้ได้ด้านการจัดการขยะของเจ้าหน้าที่ พบว่าเจ้าหน้าที่ทำการคัดแยกขยะ ณ จุดทิ้ง ระหว่างเก็บขนทำให้เสียเวลา การจราจรติดขัด นำขยะไหลนองบนพื้นถนนส่งกลิ่นเหม็นเจ้าหน้าที่นำของที่คัดแยกได้ใส่ถุงห้อยไว้กับตัวรถ เสี่ยงต่อการตกหล่นหรือเฉี่ยวชน มีขยะตกหล่นหลังการจัดเก็บในส่วนการจัดการขยะของประชาชน ประชาชนไม่มีการคัดแยกขยะทิ้งเศษวัสดุก่อสร้าง เฟอร์นิเจอร์ชำรุดข้างทางเศษแก้ว ของมีคม ขยะติดเชื้อ นำมาทิ้งโดยไม่ใส่ถุงมิดชิดการแก้ไขปัญหาดังกล่าวจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือจากประชาชน และการบริหารจัดการที่ดีจากหน่วยงานราชการ ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของ ปาริฉัตร สอดห่วง (2553) ที่ได้กล่าวไว้ว่าการจัดการขยะของชุมชนจะประสบความสำเร็จได้ต้องได้รับความร่วมมือจากประชาชนโดยเริ่มตั้งแต่ครัวเรือนและมีข้อเสนอแนะจากการศึกษาไว้ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องปรับเปลี่ยนทัศนคติในการจัดการและการบริหารแนวใหม่ที่กระจายอำนาจการจัดการท้องถิ่นลงไปสู่ชุมชนประชาชนให้เป็นผู้จัดการสิ่งแวดล้อมและชุมชนด้วยตัวเองส่วนรูปแบบการจัดการขยะ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความคิดเห็นว่า ควรจัดเก็บค่าธรรมเนียมทุกหลังคาเรือน ส่งเสริมการคัดแยกขยะ พัฒนารักษาความสะอาดในชุมชน จ้างเหมาทำความสะอาดทางเท้า ตรงกับแนวคิดของ ธเรศ ศรีสถิตและ อาณัติตะปินตา (2553) ที่ได้เสนอแนวคิดการจัดการขยะไว้ดังนี้ 1) การลดปริมาณขยะจากแหล่งกำเนิด อันได้แก่ การลดขยะ การเลือกใช้สินค้าที่สามารถส่งบรรจุภัณฑ์คืน การใช้ซ้ำการคัดแยกขยะ ณ แหล่งกำเนิด 2) การเก็บรวบรวมแล้วนำมาคัดแยกก่อนส่งไปยังสถานที่ฝังกลบ 3) การขนส่งไปยังสถานที่ฝังกลบ ต้องเกิดขึ้นหลังจากที่ได้เก็บรวบรวมและคัดแยกเรียบร้อยแล้ว 4) การแปรสภาพ เพื่อให้สะดวกต่อการเก็บขน 5) การทำลายด้วยวิธีที่เหมาะสมตามคุณสมบัติของขยะ

2. ความต้องการจำเป็นในการจัดการขยะในครัวเรือน

ความต้องการจำเป็นในการจัดการขยะในครัวเรือน ด้านสถานการณ์การจัดการขยะในปัจจุบัน ประชาชนต้องการให้แก้ปัญหา สุนัขเหี้ยถึงขยะ ทำให้ขยะเกลื่อนกลาด กระจายตามถนน มากที่สุด เช่นเดียวกับผลการศึกษาของ ดร.ณัฐ สุกปราง (2554) รองลงมาเป็นปัญหาการไม่ให้ความร่วมมือในการชำระค่าธรรมเนียม และการทิ้งขยะในที่รกร้างว่างเปล่าในส่วนของเจ้าหน้าที่ ประชาชนต้องการให้เจ้าหน้าที่ทำการคัดแยกหลังจากเก็บขนจากบ้านเรือนเรียบร้อยแล้ว มิให้เจ้าหน้าที่โยนขยะโยนท้ายรถ ให้เจ้าหน้าที่สวมอุปกรณ์คุ้มครองความปลอดภัยส่วน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6

The 6th STOU National Research Conference

บุคคล ขณะปฏิบัติงาน ซึ่งตรงกับแนวทางการจัดการขยะของเทศบาลนครนนทบุรี ที่ให้ความสำคัญกับความปลอดภัยของพนักงานจัดเก็บขยะในส่วนการจัดการขยะของประชาชน ประชาชนต้องการให้แก้ไข การทิ้งขยะประเภท กิ่งไม้ เศษหิน อิฐ เฟอร์นิเจอร์ ข้างถนนหรือในลำคลองการทิ้งขยะลงในถังเพื่อนบ้านการทิ้งเศษแก้ว ของมีคม ขยะติดเชื้อโดยไม่ใส่ภาชนะปกปิดก่อนทิ้งประชาชนต้องการให้มีรถขยะขนาดเล็กเพื่อเก็บขยะในพื้นที่แคบต้องการรถบรรทุกเพื่อเก็บขยะประเภทเศษวัสดุต้องการทำปุ๋ยหมักจากขยะอินทรีย์ การเก็บค่าธรรมเนียมทุกหลังคาเรือนวางถังขยะเป็นจุดๆในอัตราที่เหมาะสมส่งเสริมให้ประชาชนคัดแยกขยะก่อนนำมาทิ้งนำขยะที่คัดแยกไปขาย รมณรงค์พัฒนารักษาความสะอาดในชุมชน ปลุกฝังจิตสำนึกให้ประชาชนดูแลท้องถิ่นตนเอง มีพนักงานรับผิดชอบทำความสะอาด สะพานลอย หรือที่สาธารณะ ดำเนินคดีตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดสำหรับผู้ฝ่าฝืนตรงกับ ศิริภัสรา สุวกิจตานนท์และคณะ (2541) ที่ได้รับบุถึงปัจจัยที่มีความเกี่ยวข้องกับปริมาณขยะในครัวเรือน ได้แก่ ลักษณะอุปนิสัยของประชาชนในท้องถิ่นหากประชาชนรักสะอาดท้องถิ่นก็จะสะอาด และกฎหมายระเบียบข้อบังคับองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นควรกำหนดขึ้นมาเพื่อบังคับใช้ในชุมชนในเรื่องการจัดการขยะอันจะมีบทบาทสำคัญต่อปริมาณขยะ

3. แนวทางการจัดระบบการจัดการขยะในครัวเรือน

จากผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในขั้นตอนที่ 2 นำเสนอในที่ประชุมกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียตามขั้นตอนการวิจัยในระยะที่ 3 เพื่อหาแนวทางการพัฒนาระบบการจัดการขยะมูลฝอยในครัวเรือน ที่ประชุมมีความคิดเห็นดังนี้ ด้านเจ้าหน้าที่ ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เสนอให้เจ้าหน้าที่ทำการคัดแยกขยะหลังจากที่เก็บขนจากบ้านเรือนประชาชนเรียบร้อยแล้ว ให้เจ้าหน้าที่นั่งในห้องโดยสารหรือ ช่องว่างระหว่างหัวรถกับตัวถังรถ ป้องกันการเกิดอุบัติเหตุบมเรื่องสุขลักษณะ และการป้องกันตนเองขณะเก็บขนขยะ และตรวจสอบสภาพพนักงานจัดเก็บขยะปีละ 1 ครั้ง จัดเตรียมของวัสดุ อุปกรณ์ในการจัดเก็บขยะให้พร้อม

ด้านประชาชนเน้นกระบวนการมีส่วนร่วมจัดเก็บค่าธรรมเนียมทุกหลังคาเรือน และกำหนดจุดวางถังขยะตามความเหมาะสม รมณรงค์ให้ประชาชนทำการบรรจุ หรือห่อหุ้ม ขยะประเภทเศษแก้ว ของมีคม ขยะติดเชื้อ ก่อนทิ้งลงถังให้ผู้ประกอบชำแหละสุกร นำขนหมู กระดูกหมู ใส่ถุงดำและทิ้งที่รถจัดเก็บขยะโดยตรง , รมณรงค์ทำความสะอาดบ้านพร้อมกันทั้งตำบล จัดประกวดบ้านสะอาดดีเด่น เช่นเดียวกับกับแนวทางการกำจัดขยะของเทศบาลนครนนทบุรี ที่ได้จัดทำโครงการ รมณรงค์คัดแยกขยะ สร้างวินัยการทิ้งขยะ ส่งเสริมการนำขยะมาใช้ใหม่ ในส่วนของ องค์การบริหารส่วนตำบลท่าข้าม ควรจัดถังขยะสำหรับทิ้งขยะติดเชื้อรมณรงค์ทำปุ๋ยหมักชีวภาพจากใบไม้ช่วยลดการเผาขยะ , ติดป้ายประชาสัมพันธ์วันและเวลาที่รถจัดเก็บขยะเข้าปฏิบัติงาน จัดซื้อรถเก็บขยะขนาดเล็กเพื่อเข้าเก็บขยะในถนนแคบ , รมณรงค์ทำความสะอาดบริเวณจุดที่ผู้ประกอบการนำไปขยะไปทิ้ง และติดป้ายประกาศห้ามทิ้งขยะ หากพบผู้กระทำความผิดอีกให้ดำเนินคดีตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดตรงกับแนวทางการดำเนินงานของเทศบาลเมืองลำพูน ที่มีการจัดรถพิเศษเพื่อเก็บขนขยะเช่นกิ่งไม้ วัสดุก่อสร้าง ไว้บริการประชาชน และศูนย์รีไซเคิลชุมชนพบสุข ที่ได้ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมักจากขยะเปียกอย่างจริงจังจนสามารถลดปริมาณขยะและมลภาวะจากขยะได้ดีและใช้กระบวนการมีส่วนร่วมระหว่างภาครัฐและประชาชนเช่นเดียวกับกับเทศบาลตำบลประแส ทั้งนี้การหาแหล่งงบประมาณจากภาคส่วนอื่นๆเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับการดำเนินงานด้านการจัดการขยะเช่นเดียวกับชุมชนพบสุขที่ไดงบประมาณสนับสนุนจากสถานทูตประเทศญี่ปุ่นประจำประเทศไทย ผลการศึกษา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 6 The 6th STOU National Research Conference

สอดคล้องกับ ตรุณี สุตปราง (2554) ศึกษาความต้องการจำเป็น ในเขตเทศบาลตำบลท่าช้าง อำเภอทุ่งใหญ่ จังหวัด นครศรีธรรมราช พบว่าประชาชนต้องการให้จัดวางถังขยะแบบมีฝาปิดถังขยะแยกประเภท ทำถนนปลอดถังขยะ การนำขยะมาทำปุ๋ยเพื่อจำหน่าย การตั้งธนาคารขยะส่งเสริมการคัดแยกขยะ จ้างเหมาชุมชนกวาดขยะ ครั้วเรือนลาด และแยกขยะ

ข้อเสนอแนะ

1. ควรศึกษาเกี่ยวกับการวิเคราะห์รูปแบบการจัดการขยะที่เหมาะสมกับตำบลท่าช้างเพื่อให้ได้รูปแบบที่เหมาะสมในการนำไปใช้จริง
2. ควรมีการศึกษาเชิงคุณภาพหรือการศึกษาเจาะลึกในกลุ่มแรงงานต่างด้าวหรือประชากรแฝง ที่มี การทิ้งขยะไม่ถูกต้องไม่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม
3. การวิจัยฉบับนี้เป็นการศึกษาเฉพาะขยะในครัวเรือน การศึกษาครั้งต่อไปควรศึกษาปริมาณขยะ จากแหล่งกำเนิดอื่นๆ ในตำบลท่าช้างเพิ่มเติม เช่น โรงงาน ร้านอาหาร ตลาดสด เพื่อให้การวางแผนการจัดการขยะ ในตำบลท่าช้าง มีประสิทธิภาพมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กรมควบคุมมลพิษ. (2555). รายงานสถานการณ์มลพิษของประเทศไทย. กรุงเทพฯ: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- กองสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม.(2558). สถานการณ์ขยะในตำบลท่าช้าง. นครปฐม: องค์การบริหารส่วนตำบลท่าช้าง
- ตรุณี สุตปราง .(2554). การประเมินความต้องการจำเป็นตามความคิดเห็นของประชาชนในการจัดการขยะ เทศบาลตำบลท่าช้างจังหวัดนครศรีธรรมราช(วิทยานิพนธ์ปริญญาสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช,นนทบุรี.
- ธเรศ ศรีสกลิต และอาณัติ ต๊ะปิ่นตา (2553). วิศวกรรมการจัดการมูลฝอยชุมชน. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- ปาริฉัตร สอดห่วง.(2553).การจัดการขยะของชุมชนกรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางสีทอง อำเภอบางกรวย จังหวัดนนทบุรี (บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต).วิทยาลัยพาณิชยศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
- พัชรี หอวิจิตร.(2529).การจัดการขยะ .ขอนแก่น:ภาควิชาวิศวกรรมสิ่งแวดล้อมคณะวิศวกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ไพบุลย์ แจ่มพงษ์ .(2555).การใช้ประโยชน์และการจัดการขยะของครัวเรือนประชาชนตำบลสวนหลวง อำเภออัมพวาจังหวัดสมุทรสงคราม(ทุนวิจัยมหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา). มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา, กรุงเทพฯ
- ศิริกัลยา สุภจิตานนท์และคณะ. (2541). การป้องกันและควบคุมมลพิษ. กรุงเทพฯ:มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สุวิมล ว่องวานิช.(2553).การวิจัยการประเมินความต้องการจำเป็น (ครั้งที่3) .กรุงเทพมหานคร :จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.